

Произход на кучетата

Връщайки се назад във времето, сме свидетели на незатихваща до днес полемичност за произхода на домашното куче — *Canis Familiaris*. Изхождайки от външните му прилики с някои други представители на сем. *Canidae* ([вълци](#), [койоти](#), [чакали](#), [лисици](#)) учените предполагат, че всички са негови прадеди. В своите съчинения

[Аристотел](#)

(384-332 г. пр. Хр.) пише за циренски кучета с произход от вълка, за лаконски кучета, които са възникнали при хибридизация с лисици и за индийски кучета, в чийто създаване са участвали тигрите. По-късно думата "

[тигър](#)

" е заменена с израза "някакви едри зверове, приличащи на тигри".

През 1785 г. Хънтер (Hunter) изнася доклад пред [Лондонското кралско дружество](#) на тема: "Свидетелства за принадлежността на кучето, вълка и чакала към един вид".

Първият природоизпитател, който прави опит научно да обясни произхода на кучето от няколко различни биологически вида е [Сент Илер](#) (Isidore Geoffroy St. Hilaire) (1805 - 1861) в своята публикация от 1861 г. "Acclimatation et domestication des animaux utiles".

През 1901 г. [Щудер](#) (Studer) изказва хипотезата за произхода на съвременните кучета от някаква междинна форма между вълка и чакала, която нарича *Canis ferus*.

Морфологичните особености на неолитните кучета са проучвани от [Дар](#) (Dar, 1937). По негови данни те толкова много се различават от вълците, че за сходство въобще не може да се говори. За родоначалник на домашното куче трябва да се приеме "някакво диво куче".

Според [Хаг](#) (Naag, 1948) на територията на [Северна Америка](#) домашните кучета се появяват около 1500 г. пр. Хр. През 1920 г. Алън (Allen) посочва в своите проучвания, че те са мигрирали от [Азия](#), произлезли са от вълка и нямат нищо общо с койотите.

Привърженик и ревностен защитник на полифилитичната теория за произхода на кучето е и [Чарлз Дарвин](#) (1875), който развива своите възгледи в труда си "The variation of animals and plants under domestication".

При цитологични проучвания на 15 вида хищници Матю (Mathey, 1954) установява, че хромозомният набор на кучетата съвпада само с този на вълците. Ученият утвърждава, че единствено вълкът е взел участие в произхода на домашното куче. Твърдението се подема от десетки генетици, анатоми, палеонтолози и бързо се превръща в доминираща научна хипотеза. Дори бащата на етологията, забележителният Конрад Лоренц - дългогодишен привърженик на полифилитичната теория, в класическото произведение за произхода на кучетата "The Wild Canids" (1975), се отказва от собствените си убеждения.

Своевременно в научния свят се появяват данни, които предизвикват колебание в това господстващо твърдение. В публикации на [Солдатович](#) (Soldatovich, 1970), и [Чиарел и](#) (Chiarelli, 1975) се изнася информация, според която кучетата, вълците, чакалите и койотите имат еднакъв кариотип.

Още по-голям смут внасят публикациите на Кенели (Kennelly, 1969), Менгел (Mengel, 1971), Грей (Gray, 1972), Зенглауб (Senglaub, 1978) и Клътон-Брок (Clutton-Brock, 1984). Авторите съобщават за успешно кръстосване на кучета с вълци, койоти и чакали. При трите вида се е получило плодовитото потомство. Въз основа на костни съпоставяния от времето на късния палеолит Kurten (1974) допуска косвена връзка между кучето и койота.

През 1988 г. за най-добра научна книга на [САЩ](#) бе обявена монографията на Райдл (Riddle) "Кучетата в историята". В този изключително ценен труд авторът развива следната теза: "В процеса на еволюцията вълците и кучетата са имали общ прародител. В резултат на дивергенция се обособяват самостоятелни биологически видове с множество сходни признаци. Най-важните от тях са еднаквият хромозомен набор, възможността за кръстосване и получаване на плодовитото потомство. Напълно възможно е впоследствие да се е извършвало естествено вливане на кръв от вълци, но в никакъв случай не трябва да се допуска, че вълкът пряко е участвал в обособяването на домашното куче".

Макар че съвременните кучета могат свободно да се кръстосват с някои от представителите на сем. Canidae, неправилно е да се допуска, че познатите днес породи са произлезли директно от дивите си сродници. Доказателства за това дава палеонтологията, която се включва в помощ на кинологията много по-рано от генетиката.

През 1860 г. Рютимайер (Riutimeyer) описва типа *Canis f. palustris* ("торфено" куче), открит в [Швейцария](#). Черепът му е сравнително малък (не по-дълъг от 140 мм). Мозъчната част е по-дълга от лицевата, а преходът между тях е силно изразен. Тилният гребен е слабо развит. Муцуната е къса и тясна. Черепът като цяло наподобява този на чакала. В последствие находки от този тип са намерени в [Швеция](#)

,
[Дания](#)

,
[Англия](#)

. Според Келлер това е единственият тип куче от неолита в Западна

[Европа](#)

. В

[Русия](#)

са открити находки от сходно на този тип куче - *Canis f. palustris ladogensis*.

От съвременните породи най-близо до *Canis f. palustris* стоят кучетата от групата на шпицовете. Предполага се, че той дава началото и на териерите, пинчерите и шнауцерите.

През 1884 г. Неринг (Nehring) описва примитивния тип *Canis f. decumanus*. Авторът предполага, че той е родоначалник на кучетата "пария", срещани се и днес в [Цейлон](#), [Суматра](#)

,
[Ява](#)

,
[Индия](#)

,
[Сирия](#)

,
[Турция](#)

. В Африка са разпространени по цялото поречие на

[р.Нил](#)

, В

[Судан](#)

, Северна

[Сомалия](#)

,

[Занзибар](#)

,

[Конго](#)

.

През 1886 г. Анучин описва типа *Canis f. Inostranzewi*, открит в района на Ладожкото езеро и по поречието на р. Ока. Наподобява вълка - със сравнително голям череп, добре развити скулни дъги и тилен гребен. В мозъчната част черепа е по-нисък от този на *Canis f. palustris*. Муцуната е къса, широка, със силни челюсти и широки, закръглени носни отвори. Преходът от челото към муцуната е по-слабо изразен от този на вълка. Предполага се, че от този тип са произлезли впрегатните породи и някои ловни северни кучета. Според други литературни източници *Canis f. Inostranzewi* стои в основата на мастифоподобните породи на [Тибет](#) и Асирия. За някои от гончеподобните породи се предполага, че произхождат от т. нар. "пепелно куче" - *Canis f. intermedius*. Живяло е през бронзовата ера. По строеж на черепа заема междинна позиция между неолитните "торфени" кучета - *Canis f. palustris* и "бронзовите" кучета - *Canis f. matris optimae*.

През 1905 г. Щудер (Studer) описва примитивния тип *Canis f. Putiatini*, открит в района на Бологое. По някои измерения е по-добен на *Canis f. Inostranzewi*. Различава се от него по по-късата и тясна мозъчна част на черепа и по-дълга лицева част. Според Studer типът е по-близък до *Canis f. matris optime*. Според редица автори *Canis f. Putiatini*, заедно с *Canis f. Inostranzewi* взема участие в създаването на впрегатните и някои ловни северни кучета.

Според Боголюбски (1959) кучето е одомашнено през мезолита - преди 12-15 хиляди години. Тезата на Брейдууд (Braidwood, 1975) е, че първото одомашняване на кучета е в [Месопотамия](#)

и

[Палестина](#)

. Направените разкопки в Джармо, Гел Халаф, Тепе Гавра и други асирийски градове доказват, че по тези земи кучетата били познати като домашни животни преди 6-7 хиляди години. През 1984 г. Барлик (Barlik) изнася данни, че кучетата се появяват като вече одомашнени животни още през плейстоцена.

Аналогична е информацията и от Шнирелман (1985), който посочва, че между 33-22 хиляди години преди Хр. първобитните хора са живели в компанията на домашни кучета.

Най-ранното одомашняване на кучета в Западна Европа според Дагербол (Dagerbol, 1927) е било в Дания.

В Централна Америка кучетата се появяват около 8900-6500 г. пр. Хр. Около 5500 - 4200 г. пр. Хр. те вече се срещат в [Южна Америка](#) на територията на [Перу](#) .

В [Австралия](#) и околните острови най-ранната информация за домашни кучета е от 1670-1000 г. пр. Хр.

По нашите земи първите следи от домашни кучета са от времето на средния [неолит](#) . По данни на Иванов (1949) около 2000 г. пр. Хр. на територията на днешна България се срещали кучета от типа "палустрис" и "интермедиус". В своя публикация от 1932 г. Попов пише, че през 5-ти век пр. Хр. по нашите земи са съществували кучета, които по размери надминават типа *Canis f. intermedius*. Авторът нарича тази порода "делиорманска". Според него е получена от кръстосването между вълци и овчарски кучета. При проучване на Петров (1977) в древния Преслав е установено, че преди около 1000 години са били разпространени предимно ловните кучета и по-рядко овчарските.

Колкото по-назад се връщаме в историята на кучето, толкова повече въпросителни се изправят пред нас. Но едно е неоспоримо. Вярно и всеотдайно, кучето е първото и единственото животно, отдало се доброволно в служба на човека. Безкористно в чувствата си, безрезервно в любовта си, то е пример, който, ако следваме, безсъмнено ще ни направи по-човечни и по-добри.

<< >>